

TijdSchrift 120

Historische Vereniging Vlaardingen • juni 2011

Voor al uw schilderwerken.

Schildersbedrijf **L.C.M. van den Heuvel**

Tel. 06 - 22463741

Westhavenkade 8

3131 AB Vlaardingen

aannemingsbedrijf a. van der lugt b.v.
nieuwbouw verbouw renovatie

vlaardingen 010-434 25 44

www.avanderlugt.nl

*Freelance, gediplomeerd lood- & zinkwerker.
Ook voor dakadviezen.*

W.H. Daalmeijer

Telefoon 010-4345587
Mobiel 06-52341310 / 06-16653931
www.loodgieterdaalmeijer.nl

...ook voor uw tegelwerken
www.daalmeijertegelwerken.nl

**Voor kopieën
(ook in KLEUR)**

**moet je
naast
de molen zijn!**

maandag t/m vrijdag
van 09.15 - 17.30 uur

**DRUKKERIJ/COPYSHOP
A. OUWENDIJK
naast de molen**
Kortedijk 16a-b
3134 HB Vlaardingen

Vlascom CV
Vlaardingse Assurantie Combinatie cv

Spoorstraat 2
NL - 3134 TA Vlaardingen

Website: www.vlascom.nl
e-mail: info@vlascom.nl
Tel +31(0) 10 248 04 85
Fax +31(0) 10 234 45 00

Advies op het gebied van:
Schadeverzekeringen
Watersportverzekeringen
Levensverzekeringen, Pensioenen
Financiële planning
Schadebegeleiding
Financiering, schepshypotheke
Vermogensbeheer

Korte Hoogstraat 4a
3131 BK Vlaardingen
Tel. 010 - 434 38 44

Fisc-ad

Fiscale en administratieve dienstverlening

J.A. Janson
fiscaal adviseur

Plein 1940 nr 47
3135 PR Vlaardingen
tel: 010 435 92 67
fax: 08 4220 69 33
e-mail: fiscad@hetnet.nl
www.fiscaaladviseurs.nl

Stout Grafische Dienstverlening

A. Hoogvlietstraat 6 - 3134 CC Vlaardingen
tel. 010-2480603 - fax 010-4344878
info@stoutinu.nl - www.stoutinu.nl

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft tot doel het bevorderen van:
- de belangstelling voor en de kennis van de stad Vlaardingen en haar bewoners;
- het behoud en het herstel van gebouwen en stedenbouwkundige structuren en landschappen;
- het behoud en het verzamelen van die gegevens die van belang zijn voor de geschiedenis van de stad.

De contributie bedraagt € 16,50 per jaar, te voldoen per accept-girokaart. Het bankrekeningnummer van de vereniging is 39.56.57.016, het postgironummer is 750978. Leden krijgen jaarlijks het Historisch Jaarboek en 4 x per jaar het verenigingsblad Tijd-Schrift.

Het bestuur is als volgt samengesteld:
W.C. den Breems, voorzitter
A.W.J. Andriessen, penningmeester
mevr. G.H.J. Maat-Grijsen, secretaris
J. van Elk
E.A. Lohmann
A. Ouwendijk
E. van Rongen
mevr. T. van der Hoek, notuliste

Contactadres / losse verkoop publicaties:
Arnold Hoogvlietstraat 69
3134 CB Vlaardingen
Telefoon (010) 434 6864

Ledenadministratie:
Paul Henri Spaakring 22
3137 DJ Vlaardingen
Telefoon (010) 474 9416

Adres ledenactiviteiten:
Kortedijk 16a/b
3134 HB Vlaardingen
Telefoon (010) 435 3322 (kantoor)
(010) 434 2474 (thuis)

Redactie Tijd-Schrift:
E. van Rongen, eindredacteur
K. Bloem
M. Carree
A. Maarleveld

Redactie-adres:
Paul Henri Spaakring 22
3137 DJ Vlaardingen
Telefoon (010) 474 9416

Bijdragen aan de inhoud van Tijd-Schrift zijn van harte welkom. In verband met de geautomatiseerde verwerking van de teksten ontvangt de redactie deze graag per e-mail: info@hvv-vlaardingen.nl t.a.v. de redactie.

ISSN 1380-2992
© Historische Vereniging Vlaardingen
Niets van deze uitgave mag worden vernieuwvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Internet: www.hvv-vlaardingen.nl
E-mail: info@hvv-vlaardingen.nl

Productie: Stout Grafische Dienstverlening

Inhoud

Redactioneel 3

**Het Gat in de Markt oftewel
de nacht van Schriel**

Jo Schriel 4

HVV 45 jaar 19

Streekmuseum op zoek naar hulp 19

**Bedreiging en bloemen
in de Eendrachtstraat**

Jan van Hees 20

Boekbespreking 23

Ledenactiviteiten 24

Bij de omslag: Het stadhuis (en dan met name de beslissingen die er genomen werden) loopt als een rode draad door deze uitgave.

(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

Het Vlaardingen cadeau !
 Replica Vlaardings Haringbord

het waaigat
 woon-ideeënwarenhuis

Markt 57 Vlaardingen tel. 010-4343685
www.waaigatwonen.nl

Westkaai
 VOOR LUNCH & DINER

**Stijlvol lunchen en dineren
 voor een prettige prijs**

Restaurant Westkaai, Westhavenkade 10, 3131 AB Vlaardingen
 T 010 - 248 70 18 E info@westkaai.nl I www.westkaai.nl
 Openingstijden: maandag t/m zaterdag, 12.00 - 24.00 uur ('s zondags gesloten).

- Bloemwerken en arrangementen
- Goed gesorteerde snijbloemen
- Bloeiende- en bladplanten
- Bruidsboeketten en corsages
- Rouwwerken

Markgraafaan 135
 3131 VL Vlaardingen
 Tel: 010 43 43 704

JAC. VERKUIL
 BLOEMSIERKUNST

Gesteggel

In de politiek is men er bijzonder goed in: van mening verschillen. Dat moet ook, dat houdt de democratie gaande. Maar soms leidt dat tot onnodig gesteggel, als ego's de overhand gaan krijgen. Daar hebben we in de huidige bestuurscrisis in Vlaardingen mee te maken, en dat is in het verleden ook diverse malen gebeurd. Daar is de stad absoluut niet bij gebaat, maar dat schijnt op het moment zelve nooit tot de betrokkenen door te dringen. De eigen positie staat immers ter discussie! Egoïstische bestuurders zijn slechte bestuurders en kunnen maar beter zo snel mogelijk opstappen. Maar dat gebeurde in het verleden ook niet.... Eén van de betrokkenen, de toenmalige fractievoorzitter van het CDA, Jo Schriel, heeft na vele jaren de stukken over de crisis rond het zogenoemde 'Gat in de Markt' in kunnen zien, en op grond daarvan en zijn persoonlijke herinneringen de gebeurtenissen gereconstrueerd. Nu met inzicht in de motivaties van en discussies binnen de andere partijen, met name de PvdA, die de betrokken wethouder, Bas Goudriaan, had geleverd. Schriel heeft daarover een lijvig artikel geschreven dat we in dit Tijd-Schrift afdrukken, met toestemming van zijn nabestaanden, want hij is enige tijd na het inleveren van het stuk overleden. Een onthutsend kijkje in de achterkamers van de politiek. Zou het nu anders zijn? Ik denk het niet. Hopelijk steken de huidige politieke steggelaars er nog wat van op....

Verder een stuk van Jan van Hees over slager Jan Baghus, die ook in politieke problemen kwam, overigens in zijn geval met de beste bedoelingen. Maar het leverde wel een fraai spotlied op....

Tevens schenken we aandacht voor de komende lustrumviering (in januari 2012), een oproep voor museale hulp, een boekbespreking voor amateurgenealogen en uiteraard de ledenactiviteiten.

Tot slot wil ik u nog even wijzen op een tweetal mutaties op de advertentiepagina's. We mogen restaurant Westkaai en Aannemingsbedrijf A. van der Lugt B.V. verwelkomen als adverteerder in Tijd-Schrift. Beide advertentiepagina's zijn nu weer geheel gevuld en daar zijn wij reuze blij mee.

Namens de redactie veel lees- en kijkplezier en een goede zomer.

Eric van Rongen
 Eindredacteur

**DIJKSHOORN
 EUROMOVERS**
 SLUITEN MOET EN INTOEGANG

**AL MEER DAN
 50 JAAR
 VERHUIZEN!**

WWW.DIJKSHOORN.NL TRAWLERWEG 8 3133 KS VLAARDINGEN TEL.: + 31 (0)10-2480522

Het Gat in de Markt oftewel de nacht van Schriel

Jo Schriel, oud-fractievoorzitter van het CDA

Door een ontmoeting met Matthijs Struijs en een gesprek over de Vlaardingse politiek, is dit schrijven ontstaan. Als redacteur van het Tijdschrift van de Historische Vereniging leek het hem interessant mijn verhaal over “Het Gat in de Markt” oftewel “De Nacht van Schriel” te horen. Na enige aarzeling heb ik toegezegd om mijn versie van deze politieke gebeurtenis op papier te zetten.

De aanloop

In de jaren zeventig van de vorige eeuw ontstond bij politiek links een nieuw fenomeen. Om de verschillen tussen de diverse politieke stromingen duidelijk te maken moest er gepolariseerd worden. Dat was de slogan die ook

in onze stad van kracht werd. Voor Vlaardingen hield het in dat er een eind kwam aan een college van b & w dat een afspiegeling was van de partijen die in de raad vertegenwoordigd waren. Het moest een programcollege worden. Daarnaast berustte de politieke verantwoordelijkheid uitsluitend bij de wethouders. Omdat de burgemeester niet kon worden weggestuurd mocht hij alleen taken hebben die voor hem bij de wet geregeld waren, zoals de openbare orde en de brandweer.

Het eerste programcollege werd in 1974 gevormd en bestond uit PvdA en PPR. Het daarop volgende college bestond uit vertegenwoordigers van de PvdA en het CDA. Dat bleef zo na de daarop volgende verkiezingen. Beide partijen besloten toen om gezamenlijk verder te gaan, ook al was er sprake van een minimale meerderheid van slechts één zetel. Niemand zal er vreemd van opkijken als ik

algemeen, dat hij bereid was om alles (of bijna alles) te vertellen

Jo Schriel.
(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

Politici moeten nieuwsgierig zijn, veel lezen, aan deskundigen (en dat zijn de ambtenaren, want die weten veel meer dan een eenvoudig politicus kan weten) vragen stellen en goed naar hen luisteren, je door hen in de rijstebrij aan stukken de weg laten wijzen.

Als ik een nota ging lezen, begon ik met de conclusies of aanbevelingen. Als het nodig was verdiepte ik me in details en las bepaalde gedeelten nauwkeuriger. Een nota van a tot z lezen was en is ondoenlijk. Het is niemand gegeven om al het papierwerk dat over je wordt uitgestort te verwerken. Op zijn tijd contact opnemen met een wethouder is eveneens aan te bevelen.

Wie dit alles tot gewoonte maakt wordt langzaam maar zeker deskundig op het gebied waarin je geïnteresseerd bent of wat voor je politiek functioneren van belang is.

Bas was iemand aan wie je consequent vragen moest stellen. En als het nodig was, moest je doorvragen. Hij riep weerstanden op. Van tijd tot tijd moest hij zich voor zijn eigengereide optreden in de raad verantwoorden. En dan ging het er niet zachtzinnig aan toe! Daar stond tegenover dat hij in Den Haag veel voor elkaar wist te krijgen. Voor de gemeente had hij daardoor grote verdiensten en kon hij, als het er op aankwam, wel een potje breken.

Waar lagen de problemen?

Wie geen vreemdeling in het politieke Vlaardingse Jeruzalem van die tijd was weet dat de verschillen van inzicht vrijwel altijd over verkeerszaken gingen. Twee van onze fractieleiden, Maarten Vermeer en Henk van der Linden, hadden grote moeite met de verkeersparagraaf. Het heeft heel veel praten gekost om hen over de streep te trekken toen de vraag aan de orde kwam of wij zouden instemmen om opnieuw aan een programcollege met de

zeg dat zoiets in de fracties en zeker in die van het toenmalige CDA zo nu en dan tot spanningen leidde. Wanneer het echter punten betrof die met instemming van beide partijen in het beleidsprogramma waren opgenomen dan stond ik als fractievoorzitter van het CDA op het standpunt dat wij met de vertaling ervan in voorstellen, akkoord moesten gaan. Een goede communicatie tussen beide fracties was overigens van groot belang en zeker tussen de beide fractievoorzitters. En het moet gezegd: het overleg - formeel en informeel - was tussen Hans Versluys en mij beter dan tussen zijn opvolger Cees van der Windt en mij. Hoe hij mij ervaren heeft weet ik niet, maar ik vond hem van tijd tot tijd dogmatisch, wat soms tot een starre houding leidde. En dat heeft zeker een rol gespeeld bij de kwestie van het Gat in de Markt.

Daarnaast hadden veel raadsleden van tijd tot tijd problemen met het opereren van Bas Goudriaan, die toen wethouder van Stadsvernieuwing en Ruimtelijke Ordening was. In tegenstelling tot vele collega's vond ik over het

(Foto: Stadsarchief Vlaardingen).

(Foto: collectie HVV)

6

PvdA deel te nemen. Uiteindelijk gingen ook zij akkoord.

Uiteraard was men bij de PvdA op de hoogte van de moeilijke situatie binnen onze fractie. Dat kon niet verborgen blijven. Van tijd tot tijd werden de tegenstellingen in de commissie voor verkeer tussen de PvdA-leden en ons tweetal duidelijk zichtbaar. Bij de kwestie van het Gat in de Markt heeft dit op de achtergrond ongetwijfeld meegespeeld. Ik zeg nadrukkelijk “meegespeeld”, want bij de uiteindelijke houding van onze fractie bij de beoordeling of wij al of niet de moties van de oppositie zouden steunen is dat niet doorslaggevend geweest. Maar nu loop ik vooruit op de besprekingen die in de commissies, de raad en onze fractie hebben plaatsgevonden over het voorstel van b&w om tot bebouwing van de locatie waarop het pand van Van der Horst heeft gestaan over te gaan.

Het duistere begin

De vrijdagmiddag had ik gereserveerd voor de politiek. Ik had dan een gesprek met onze wethouders waarbij eventuele pijnpunten aan de orde kwamen of gewoon, een algemeen praatje. Was er iets spannends op komst wat in de fractie aan de orde moest komen, of omgekeerd als er iets gebeurd was wat vanuit fractie vragen opwierp, dan konden we daar afspraken over maken. Om elk misverstand te voorkomen: de zogenaamde geheime agenda van het college bleef ook voor mij verborgen. Verder benutte ik de tijd door het lezen van stukken, bezoeken aan ambtenaren en overleg met fractiegenoten in de fractiekamer.

Op vrijdag 16 september 1983 gaf Jelle Wijnstok mij een brief van de leden van de bewonersgroep van de projectgroep Centrum waarin zij bezwaar aantekenden tegen de door het college gevolgde procedure ten aanzien van het project Markt/Maassluisdijk.

Het was voor mij helemaal nieuw. Jelle gaf mij verder geen toelichting. Hij volstond met de mededeling dat Bas mij zou bellen. En dat is niet gebeurd.

Over dit project had Bas en met hem het gehele college, dus inclusief onze wethouders Cees en Jelle besloten, dat hier sprake was van een oud plan waarover geen inspraak nodig was. Even later bleek dat de fractie van de PvdA zich aan dit standpunt had geconformeerd. De fractie van de PvdA was al op 28 februari 1983 door Bas op de hoogte gesteld dat voor de Markt/Maassluisdijk een bouwplan werd ontwikkeld. Onze wethouders hadden het niet nodig gevonden ons daarvan mededeling te doen. Laat staan ons te vertellen op welke punten het plan in strijd was met het bestemmingsplan en de gronden waarop het college daaraan voorbij wilde gaan,

Op maandag 19 september was er een vergadering van de commissie algemene zaken. Na afloop daarvan sprak ik Kees van der Windt. Ik vertelde hem dat er verontrusting over dit project was en er een nieuwe rel rond Bas Goudriaan dreigde. Kees probeerde mij gerust te stellen, want “het bouwplan Markt/Maassluisdijk betrof een oud plan waarvoor het bestemmingsplan op een paar punten was aangepast en daarom geen inspraak behoefde.” Bas Goudriaan zou in de commissie voor stadsvernieuwing en stadsontwikkeling uitleg geven. Een duidelijker bewijs van mijn hierboven geuite veronderstelling over de voorgrond in kennis die de fractie van de PvdA bezat is nauwelijks denkbaar. De conclusie lijkt me dan ook gerechtvaardigd dat wij als CDA vanaf het begin op achterstand hebben gestaan. Dat is overigens niet de schuld van de PvdA fractie of hun collegeleden. Want, zoals gezegd was de fractie van de PvdA vanaf het begin bij het bouwplan en de daarbij behorende problematiek betrokken. De knelpunten en de strijdigheden met het bestemmingsplan waren hun bekend. De PvdA fractie had de kans gekregen om daarover vroegtijdig een

standpunt in te nemen, het CDA niet.

Waar ging het nou eigenlijk om? Die vraag stelden wij ons als fractie in toenemende mate. Omdat in de vele fractievergaderingen die wij hielden geen duidelijkheid werd verkregen werd besloten dat ik op onderzoek zou uitgaan en het dossier Markt/Maassluisdijk zou gaan bestuderen. Niemand van de fractie wist van het bestaan van een dossier af, dus niemand wist precies wat de problemen waren. Ik haalde veel bijzonderheden boven tafel, maar niet zoveel als ik nu gebruikt heb voor dit artikel.

Wat bleek? Het bouwplan was gebaseerd op een bestemmingsplan dat in 1942 was gemaakt. Het was daarna nooit bijgesteld. De kardinale vraag was: wat mocht er gebouwd worden?

Toen na de verkiezing van 1982 besloten werd de combinatie PvdA/CDA voort te zetten werd bij de portefeuillevverdeling besloten dat Bas Goudriaan stadsherstel voor zijn rekening zou nemen. In het vorige college was dat een onderdeel van de portefeuille van wethou-

Kees van der Windt was in een latere periode ook actief als wethouder..
(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

7

Vanuit het stadhuis
kijk je zo naar de be-
trokken locatie.
(Foto: Stadsarchief
Vlaardingen).

der Maarleveld. Bas zou onder andere een plan voor de bebouwing van de open plek op de Markt, Maassluisdijk maken. Daar had vroeger het bedrijf van Van der Horst gestaan. Dat was dus de situatie in 1982. Enige opmerkelijke uitspraken die de wethouder op 28 juni 1983 tijdens een bijeenkomst met de Projectgroep Centrum deed zijn het vermelden waard. De eerste is: “Bij de collegeonderhandelingen heb ik gesteld bereid te zijn dit deel van wethouder Maarleveld over te nemen, mits ik daarbij vrijheid van handelen kreeg.” En een tweede uitspraak: “De locatie van der Horst staat niet in de Nota Open Plekken en hoeft dus niet via de inspraak te lopen.” Na een opmerking van de heer van Gerven van de Projectgroep, “dat projecten van meer dan 5 woningen in de werkingssfeer van de nota vallen”, antwoordde de wethouder: “Dat had gekund, maar ik heb het plan beschouwd als een oud plan, met minimale aanpassingen, waardoor inspraak overbodig was.” Een redenering die door de fractie van de PvdA werd overgenomen en vervolgens te vuur en te zwaard verdedigd. En naar later zou blijken, tegen beter weten in. Het college en de PvdA-fractie zaten er helemaal naast.

Wat valt er verder in dit verslag van de Projectgroep op? Het zou een bijeenkomst worden waarin wethouder Goudriaan zou proberen de gerezen misverstanden en twijfels bij de projectgroepleden weg te nemen.

Een groot bezwaar van de projectgroep was dat men uit de krant moest vernemen dat er voor Maassluisdijk/Markt een bouwplan bestond. En zoals al eerder gezegd, dat inspraak niet nodig was omdat het om een geringe wijziging van een oud plan betrof.

De raadsleden (uitgezonderd die van de PvdA) wisten toen nog nergens van. Noch van het bouwplan, noch van de details die later zo'n grote rol zouden gaan spelen.

Tenslotte wist de coalitiegenoot van de PvdA, het CDA dus, evenmin iets van dit alles. Hun wethouders hadden de fractie onwe-

tend gelaten, Dat dit tot grote irritaties leidde zal niemand verbazen.

Wat behelsde het plan?

Om daar zicht op te krijgen is het volgende van belang om te weten.

Op woensdag 28 september 1983 ging wethouder Goudriaan op bezoek bij gecommiteerde Van der Jagt van de Rijnmondraad. Onderwerp van gesprek was het woningbouwprogramma 1983 t/m 1988. Uiteraard was men bij Rijnmond op de hoogte van de politieke verwickelingen in Vlaardingen over een bouwplan dat volgens de één in strijd was met een bestemmingsplan en volgens anderen (het college van b&w en de fractie van de PvdA) weer niet. Dus bracht van der Jagt dit punt ter sprake. Hij vroeg of Vlaardingen hem “de voorschriften behorende bij het vigerende bestemmingsplan” wilde sturen. Uiteraard voldeed de wethouder aan dit verzoek en ging het bewuste document als bijlage van een brief gedateerd 4 oktober 1983 naar Rotterdam.

In deze brief schrijft het college onder het hoofdje “AFWIJING VAN DE BESTEMMING” het volgende: “op dit terrein mag een woonhuis of winkelhuis niet meer dan één woning bevatten.” Er moeten dus eengezinswoningen komen. Er mogen wel andere gebouwen dan de hierboven genoemde worden gesticht. Als voorbeelden worden genoemd: “hotels, café-restaurants, bioscooptheaters, kantoorgebouwen e.d.”

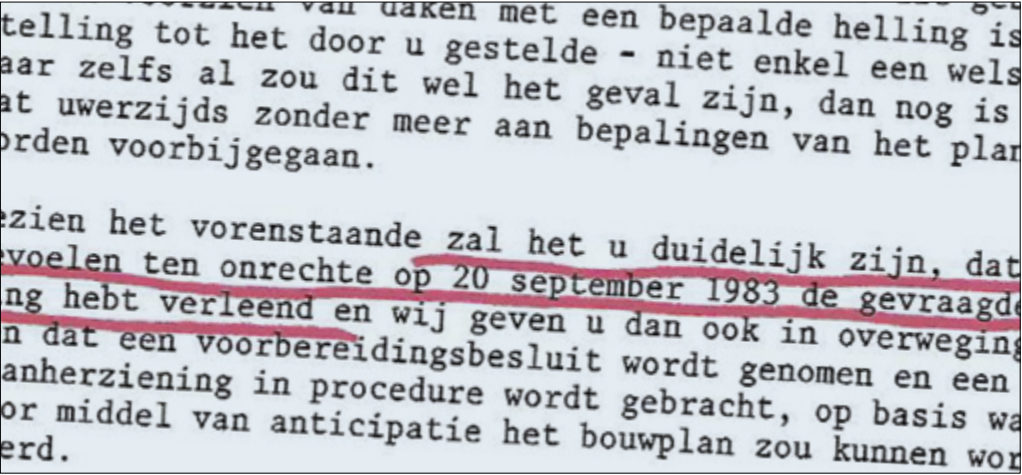
In de brief aan de Rijnmondraad stelt het college: “wij zijn van mening dat wij daarmee tevens de bouw kunnen toelaten van die gebouwen, die wat bouwmassa en verschijningsvorm overeenkomen met de genoemde voorbeelden.” In de bouwvergunning die het college op 20 september 1983 aan Patrimoniums Woningen verleende staat dat er 12 driekamer- en 3 driekamerwoningen in gestapelde bouw (hoogbouw dus) moeten komen. Wel wat anders dan eengezinswoningen.

Op 28 oktober 1983 schrijft Rijnmond

dat “het duidelijk zal zijn dat u naar ons gevoelen ten onrechte op 20 september 1983 de gevraagde bouwvergunning hebt verleend en wij geven u in overweging te bevorderen dat een voorbereidingsbesluit wordt genomen en dat een bestemmingsplanherziening in procedure wordt gebracht.” Rijnmond voegt zich hiermee bij de negatieve adviezen van de afdeling openbare werken, stadsontwikkeling en volkshuisvesting en Gemeentewerken. Die hadden het college al eerder gewezen “op de verkeerde weg die men insloeg.” Fijntjes merkte Rijnmond nog op: “Alhoewel wij begrip hebben voor het feit, dat het opstellen van een bestemmingsplan voor binnensteden een zeer gecompliceerde en tijdrovende zaak is, achten wij een periodieke herziening, zoals in de Wet op de Ruimtelijke Ordening voorzien, gewenst. Uit dien hoofde vinden wij het dan ook verre van ideaal, dat u een plan uit 1942 nog steeds hanteert als basis voor ontwikkelingen in de binnenstad van Vlaardingen. Dit spreekt temeer nu het onderhavige bouwplan is gesitueerd in een uit architectonisch en historisch oogpunt waardevol gebied.” Duidelijke taal dus. Maar inmiddels was het college al gevallen en loop ik op de zaak vooruit.

Nog even terug naar onze fractie. Wij wisten dus nergens van. Wij zijn vele malen

bijeen geweest, zelfs op zaterdag en zondag, maar wij kwamen er niet uit. Er bleef teveel onduidelijk om tot een goed oordeel te kunnen komen.

Opvallend is een notitie van de afdeling inspraak, gericht aan Jelle Wijnstok, waarin de volgende opsomming staat:

Bureau Inspraak
aan: Weth. Wijnstok

BOUWPLAN MARKT/LOKATIE VAN DER HORST

B&W 14-9-82 Schetsplan Groeneveld voor het eerst in vergadering b&w. Het hoofd van afd.5 adviseert b&w o.m. te besluiten –na overleg met het inspraakbureau- afd. 9 advies te vragen over de te volgen inspraakprocedure. B&W besluiten hier vooralsnog van af te zien en nemen t.a.v. dit onderdeel het besluit “later”.Het plan Groeneveld betekent in feite een hernieuwde start van de planontwikkeling op deze locatie.

B&W 19-8-82 Nota hoofd 5 waarin hij wijst op de strijdigheden met het bestemmingsplan. T.a.v. dit punt besluiten b&w:”

t.z.t. de gemeenteraad een voorstel doen tot het nemen van een voorbereidingsbesluit.” (Wat dus bijstelling bestemmingsplan en dus inspraak inhoudt).

April 1983 Notitie ter kennisneming verzonden aan hoofd afd.5 van een gesprek tussen vertegenwoordigers PW, architect, adviesbureau en aannemer van der Waal met een tijdsplanning voor de bouw, waarbij ervan uitgegaan wordt dat op 1 juli 1983 de 1e paal wordt geslagen. Over procedures wordt met geen woord gerept.

Projectgroep 10-5-83 Vergadering Projectgroep Centrum, waarbij deze notitie gemeld wordt. Vertegenwoordiger P.W. zegt er niets van te weten, zegt wel dat er procedureel niets van klopt.

Cie. S.V. 21-6-83 Tijdens spreekhalffuur bekritisieren de bewoners de gang van zaken rond o.m. plan Groeneveld. “De heer Goudriaan is van mening dat het bouwplan voor de Markt/Maassluisdijk wijzigingen zijn van reeds lang bestaande plannen. Deze plannen behoeven niet meer opnieuw in een inspraakprocedure te worden gebracht. Zij zullen wel ter kennisneming naar de projectgroep gestuurd worden.”

Projectgroep 28-6-83 Gesprek projectgroep-weth.Goudriaan. T.a.v. dit plan stelt weth.Goudriaan dat hij bij de collegeonderhandelingen zich bereid verklaard heeft gesteld dit plan weer ter hand te nemen mits hij vrijheid van handelen zou hebben. Plannen zijn in directe lijn tussen wethouder, woningbouwvereniging en architect uitgewerkt. Geen inspraak, plannen te beschouwen als oude plannen die afgemaakt moeten worden.

B&W 12-7-83 B&W besluiten, hoewel het hoofd afd. 5 strijdigheden met het bestemmingsplan signaleert, om geen art. 19 proce-

dure te volgen (in tegenstelling tot het besluit van oktober ‘82) en in principe bouwvergunning te verlenen.

B&W 20-9-83 B&W besluiten de bouwvergunning te verlenen.

KONKLUSIES:

1. Het valt op dat bij de besluitvorming b&w van 12-7-83 e.v. niet wordt gewezen op de eerder door het college genomen besluiten. (sept.82: inspraak later regelen- wordt niet op teruggekomen). Okt.82 t.z.t. de gemeenteraad voorstellen tot het nemen van een voorbereidingsbesluit – ook hier wordt in juli niet meer op gewezen).

2. Haak heeft formeel in nov.76 opdracht gekregen tot ontwikkeling van een plan voor deze locatie. De nota overheid-burgerij is op 6 oktober 1976 door de raad vastgesteld. Desalniettemin is ook het plan Haak nooit in de inspraak geweest, wat wel had dienen te gebeuren. Plan Groeneveld heeft geen enkel verband met het plan Haak; een geheel nieuw plan en een geheel nieuwe procedure waarbij naar de mening van het inspraakbureau zowel A.I.V., N.O.S. als I.D.S van toepassing zijn.

J.M. 21 september 1983

Hoe zou alles gelopen zijn wanneer wij over deze notitie van het Inspraakbureau hadden beschikt?

Welke argumenten hanteerde het college?

- Wanneer de procedurele weg gevolgd zou worden, dan zou het woning bouwcontingent voor 1983 niet benut kunnen worden.
- De 15 woningen konden elders niet worden gerealiseerd.
- Het gaat om een beeldbepalend deel van de binnenstad. (Zie hierboven wat de Rijn-

(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

mondraad van dit argument vindt).

- Het voorkomen van renteverliezen.
- Een bijkomende zaak was dat de Milieu-wetgeving zou worden aangepast. Daarbij zou de geluidsoverlast extra aandacht krijgen. Een akoestisch onderzoek zou nodig zijn. Gemeentewerken schreef dat zij daaraan op korte termijn niet kon voldoen. Er lagen in dat gebied namelijk straten open, dus viel er niet veel te meten.
- Later voegde Kees van der Windt er nog het punt van de werkgelegenheid aan toe.

Inmiddels was de politieke strijd in de commissie voor stadsvernieuwing en stadsontwikkeling in alle hevigheid losgebarsten. Tot het moment waarop wij via ons eigen onderzoek (voor een deel) beter wisten konden

Henk van der Linden en ik, die deel uitmaakten van de commissie, slechts terughoudend opereren. Tot een definitieve opstelling waren wij nog niet gekomen.

Het ging er zo langzamerhand wel om of het CDA zich nog achter het beleid van het college kon blijven opstellen. Daarvoor was nog steeds veel overleg nodig in de fractie en met het partijbestuur. Geen eenvoudige zaak. Helaas is het nooit tot een overleg met de fractie van de PvdA gekomen. Al onze pogingen om dat tot stand te brengen leden schipbreuk. In de fractie werd wel eens gesproken wat het betekende als het tot een ernstige botsing zou komen, maar uiteindelijk was steeds het standpunt van de fractie: alles uit de kast halen om het samengaan met de PvdA te continueren.

Van de kant van de VVD kreeg ik te horen dat zij een motie voorbereidden, niet om het college ten val te brengen, maar wel om te bereiken dat alsnog de artikel 19 procedure zou worden gevolgd. Ik kreeg de motie toegestuurd. Ik vertelde dat ik daarover niet kon beslissen, maar haar aan de fractie zou voorleggen. Het probleem daarbij was dat wij het er inhoudelijk mee eens waren, temeer omdat zij handig gebruik hadden gemaakt van de vragen die ik in de commissie aan de wethouder had gesteld. In een brief van het bestuur van het CDA aan de fractie werd er op aangedrongen het college te blijven steunen, omdat het voor iedereen duidelijk was dat het steunen van de door de oppositie gemaakte motie tot de val van het college zou leiden, iets wat niemand van ons wilde. Om een finale botsing te voorkomen stelden wij in de fractie een aantal vragen op die wij onze wethouders meegaven, met de vraag deze in het college aan de orde te stellen. Wanneer de antwoorden bevredigend waren, zouden wij ons bezwaar tegen de door het college gevolgde methode laten vallen. In een fractievergadering, voorafgaande aan de raadsvergadering zouden wij de antwoorden behandelen. Het college is uren bezig geweest om tot een voor ons bevredigend antwoord te komen. Er was constant overleg tussen Cees en mij met het doel om er uit te komen. Uiteindelijk kon ik de fractie de antwoorden van het college voorleggen met het advies daarmee akkoord te gaan. Unaniem besloten wij met de reactie van het college akkoord te gaan, zodat wij voor de toekomst geen wildwest meer hoefden te verwachten als zich weer eens zo'n botsing dreigde voor te doen.

De beslissende raadsvergadering.

Vele raadsvergaderingen en bijeenkomsten van commissies, waartoe zeker de commissie voor stadsvernieuwing en stadsontwikkeling gerekend moest worden, trokken veel publieke belangstelling. Zelfs zoveel dat de publieke tribune te klein was en de zaal, naast

de raadzaal moest worden ingeschakeld. Dat was ook op 5 oktober 1983 het geval toen in de gemeenteraad een interpellatie van Remi Poppe, de bekende Remi die nu voor de SP in de Tweede Kamer zit, een belangrijk punt van de agenda vormde. Alle bezwaren die op verschillende momenten in de commissie voor de stadsvernieuwing en stadsontwikkeling uit en te na waren besproken en die niet tot een ander oordeel van b&w hadden geleid, werden in deze interpellatie en de daarna gehouden discussies uitvoerig besproken in een uiterste poging om het college en vooral de fractie van de PvdA op andere gedachten te brengen. Er kwamen uiteindelijk drie moties, die van Remi Poppe (SP), van de SGP-er Lensvelt en één van mevrouw Hoogendijk (VVD). In alle gevallen werd nadrukkelijk gezegd dat het niet de bedoeling was om het college naar huis te sturen. Het waren dus geen moties van wantrouwen, wat door het College en de fractie van de PvdA wel als zodanig werd gezien. In de motie van de VVD zaten alle elementen die de meerderheid van de CDA-fractie onderschreef, maar die, wanneer het college positief op onze indringende vragen zouden reageren, ons niet zouden doen besluiten de moties te steunen. Zoals gezegd was het verder gaan met de PvdA ons veel waard.

De antwoorden van het college gaven ons inderdaad de hoop dat in de toekomst meer in overeenstemming met de geldende regels zou worden gehandeld. Maar helaas, Kees van der Windt, de fractievoorzitter van de PvdA, boorde alle goede voornemens van ons op vakkundige en Nieuw Linkse wijze, de grond in. Zijn toespraak loog er niet om. Hij zocht de confrontatie want hij bleef volhouden dat het een oud plan betrof en dat daarom geen inspraak nodig was. Het college had het recht tot de interpretatie van de regels te komen zoals het had gedaan en daarbij de tegenstrijdigheden met het bestemmingsplan van geringer belang te achten dan zoals de meerderheid van de raad dat vond. Hij hield dus vol dat het

college terecht de bouwvergunning had afgegeven.

In zijn beantwoording gaf wethouder Goudriaan aan op onze suggesties in te gaan en dus voortaan de raad en de commissies tijdig te informeren en de bewoners beter bij de voorbereiding en uitvoering van de bouwplannen te betrekken. Maar (en daar ging hij op het spoor van zijn fractie zitten) het had, aldus Goudriaan, van wijs beleid getuigt om het bouwplan uit te voeren zoals het nu voorlag. Hij erkende overigens – en nu citeer ik letterlijk de notulen van de raadsvergadering “dat het college op 12 juli op advies van de wethouder van stadsontwikkeling besloten had een vijftal punten dat in strijd is met het bestemmingsplan buiten beschouwing te laten en wel omdat wij vonden dat het gat dat was ontstaan moest worden volgebouwd en dat het ons toegekende contingent (woningen) moest worden gerealiseerd. Om die twee belangrijke redenen”, aldus de wethouder, “hebben wij besloten aan die strijdigheden voorbij te gaan.” Duidelijke taal en een uitspraak die niet voor tweërlei uitleg vatbaar was. De vraag was alleen: hoe zwaar laat je de strijdigheden wegen?

Na het voorgaande zal het niemand verbazen dat de meningen op een enorme manier bleven botsen. De tegenstellingen werden steeds groter. Op deze manier kwamen wij er in de raad niet uit. Uiteindelijk zou de stemming over de moties het pleit beslechten. En zo gebeurde ook.

Maar voordat er gestemd ging worden had de CDA fractie behoefte aan een schorsing. Wij wilden alles nog een keer op een rijtje zetten om zodoende tot een afgewogen standpunt te komen.

Dat hebben we gedaan. Bij dit overleg waren de wethouders (uiteraard, zou ik zeggen, want ook zij maakten deel uit van de gemeenteraadfractie), de waarnemers en de voorzitter van de partij aanwezig. Om te beginnen werd iedereen in de gelegenheid gesteld, haar

of zijn visie te geven. De wethouders bleven van mening dat de moties onaanvaardbaar waren, de andere leden van de fractie stelden duidelijk dat zij inhoudelijk achter de moties, en zeker die van de VVD, stonden en dus nu voor de afweging stonden of we het inhoudelijke lieten voorgaan boven de politieke consequenties van het aannemen van de motie van de VVD. Stuk voor stuk werd de fractieleden gevraagd welke stem zij wilden uitbrengen. Bewust koos ik er voor om als laatste mijn stem te geven. Uiteindelijk was iedereen, behalve uiteraard de wethouders, van oordeel dat de VVD-motie gesteund moest worden. En zo geschiedde, met het bekende gevolg dat het college zijn zetels ter beschikking stelde. En dat betekende het einde van de samenwerking van het CDA met de PvdA.

De partijen na de schok

Wat de vonden de fracties en de partijbesturen ervan na de avond van de scheiding? De fractie van het CDA kwam bijeen op maandag 10 oktober 1983. Uiteraard werd er uitvoerig stil gestaan bij de gebeurtenissen van de raadsvergadering van de woensdag daarvoor. De beide wethouders bleven op hun standpunt staan dat de fractie een verkeerde beslissing had genomen. Zoals Jelle Wijnstok het verwoordde: “de fractie heeft onvoldoende een politieke afweging gemaakt.” Hij zei tijd nodig te hebben om voor zichzelf tot een conclusie te kunnen komen wat dit voor hem betekende. Zoals bekend maakte hij later zijn besluit bekend dat hij de gemeenteraad zou verlaten. Cees Bot had zijn bezwaren, vooral ook tegen mijn opereren als fractievoorzitter.

Had ik op een gegeven moment niet onder één hoedje met de VVD gespeeld? Ik verwees naar het informatiebulletin dat ik voor de fractie en het partijbestuur had gemaakt. Daarin had ik alle contacten die ik had gehad en de gesprekken die ik had gevoerd weergegeven. Daarom kon ik met de hand op mijn hart verklaren dat mijn contacten met de oppositie alleen hadden bestaan uit de mededeling dat de VVD van plan was een motie in te dienen. Waarop ik antwoordde: “Stuur me de motie toe dan kan ik die aan de fractie voorleggen.” Ik heb dus geen enkele beslissing genomen. Cees besloot uiteindelijk om lid van de gemeenteraad te blijven.

Later op de avond voegde het bestuur van de partij zich bij de fractie. De voorzitter van het bestuur verklaarde: “In een brief

Historisch moment:
het college stapt op.
(Foto: Stadarchief
Vlaardingenv).

van het bestuur aan de fractie heeft het bestuur verzocht om alles te doen om de zaak te redden. Dat is niet gelukt.” Het bestuur was van mening dat de fractie al het mogelijke heeft gedaan, maar dat de fractie, door de verharde houding van de PvdA niet anders heeft kunnen beslissen. “Het bestuur”, aldus Ber Kalden, “is blij dat alle vijf fractieleden dit standpunt hebben ingenomen.” Hij wilde benadrukken dat het om één wethouder ging (Goudriaan dus) en niet om het college.

Bij de PvdA liep het een beetje anders. De notulen van die vergadering, die ook op 10 oktober plaatsvond, zijn onthullend. “De algemene indruk van alle aanwezigen is” aldus het verslag, “dat om een breuk in de coalitie niet hoeft te worden getreurd.” Al een jaar blijkt het CDA een onbetrouwbare partner. “Het CDA”, aldus vervolgt het verslag, “is o.l.v. Schriel het breekijzer geweest. Alles duidt erop, dat Schriel vooropgezette bedoelingen koesterde; o.m. was hij erop uit om Goudriaan binnen de PvdA discutabel te maken. Dat is hem niet gelukt. Uiteindelijk greep Schriel de houding van Kees (v.d.Windt) en Willem (Kwakkelstein) aan om de motie van de VVD te steunen. Tevoren was in de fractie afgesproken dat de PvdA zich in de raad hard zou opstellen. Deze ouderwetse confrontatiepolitiek bleek de beste oplossing te zijn”, aldus het verslag.

De Raad van State

Toen het College op 20 september 1983 aan Patrimonium de vergunning verleende voor het bouwen van huizen aan de Maassluisdijk-Markt, tekenden bewoners bij het college bezwaar aan. Dat deden ze op 18 oktober. Een dag later vroegen de indieners van dit bezwaarschrift aan de Raad van State om het bestreden besluit te schorsen. Op 3 november hebben de indieners van het verzoekschrift en vertegenwoordigers van de gemeente hun standpunt bij de Raad van State kunnen ver-

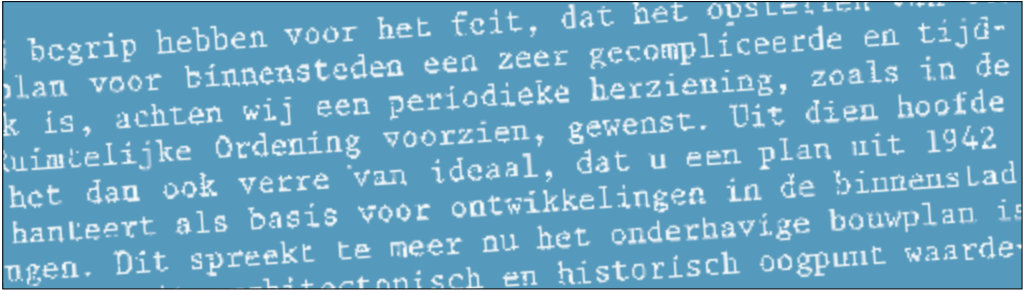
dedigen. Uiteindelijk kwam de Raad van State tot de conclusie dat het bouwplan niet voldeed aan het bestemmingsplan. “Het verzoek voor schorsing komt derhalve voor inwilliging in aanmerking”, aldus de Raad van State in een beschikking van 3 november 1983.

Alle adviezen van gemeentelijke instanties en de Rijnmondraad werden hiermee door het hoogste rechtscollege onderschreven. Ook het besluit van de gemeenteraad werd hiermee bevestigd. De gemeente kon weer opnieuw beginnen.

Eind goed al goed.

Ook in het politieke leven zijn er momenten die men onmogelijk van tevoren kan bedenken, Het vreemdste is soms nog niet gek genoeg. Neem de notulen van de raadsvergadering van 1 februari 1984. Dat bevat ten eerste de uitspraak van Bas Goudriaan, die vertelde dat hij, toen hem bij een beroepszaak werd gevraagd waarom hij de commissie voor stadsvernieuwing niet om advies en bijstand had gevraagd antwoordde: “Dit is een taxatiefout geweest. Vanuit de wetenschap van nu had de commissie beter uitvoerig over de onthefingen moeten worden ingelicht en in de gelegenheid gesteld daarover advies te geven.” Ik ga nog even door uit de notulen van deze raadsvergadering te citeren waarin ik opmerkte: “Nog navranter werd het toen wij de heer Van der Windt kortgeleden hoorden zeggen dat de door de VVD ingediende motie alsnog moet worden uitgevoerd.” Even later voegt hij er aan toe: “Je kunt inderdaad zeggen dat degenen die de motie hebben ingediend hun zin krijgen.” Als een goed politicus gaf hij er later weer een draai aan, maar het feit als zodanig kon hij niet ontkennen.

Het ovaal rondom de Grote Kerk heet sinds eind 19e eeuw Markt. Sinds mensenheugenis werd de bebouwing onderbroken door de openingen van de Hoogstraat, de Smalle Havenstraat, de Kerksteeg, de Bredesteeg, de

Maassluisdijk, de Schoolstraat en de Waalstraat. Op de plek die het Gat in de Markt is gaan heten stond eeuwenlang een huis met erf, schuur en hooiberg. In 1931 werd het verkocht aan de wagenmaker Arie van der Horst uit Katwijk aan de Rijn. De koeienstallen aan de Zomerstraat werden omgebouwd tot autostallingboxen en het woonhuis tot werkplaats voor de carrosserieën. Nadat het bedrijf in 1976 verhuisde naar de Nettenboetsterstraat, werden de oude gebouwen gesloopt en droeg de gemeente de grond over aan Patrimonium die er twaalf drie- en drie tweekamerwoningen wilde bouwen wat dus niet is doorgegaan.

Het gat alsnog gedicht.

De huizen zijn er toch nog gekomen. Maar wel een kleine twintig jaren later. En uiteraard is er een nieuw bestemmingsplan gemaakt. Het bestemmingsplan Stadshart werd op 8 maart 1994 door de raad vastgesteld. In dat bestemmingsplan heeft de locatie Markt de bestemming Woondoeleinden. Dat het zo lang duurde voordat er uiteindelijk gebouwd werd, had twee redenen: er was, zoals gebruikelijk in zo'n project, een hoop gesteggel rond de planvorming en planontwikkeling. Bovendien was er een aanzienlijk financieel gat. Dat werd gedicht toen het plan Vlaardingerhout (parkeergarage Maassluisdijk met daarboven woningen) gecombineerd werd met de ontwikkeling van een bouwplan voor het Gat in de Markt.

Het Gat in de Markt werd gedicht door het bouwen van 8 nieuwe woningen. Voordat met

de bouw van de 8 woningen werd begonnen hebben er in 2002 opgravingen rond het Gat in de Markt plaats gevonden. Er bleek daar een oude begraafplaats uit de Middeleeuwen te zijn. Op een stukje grond van amper vijf bij vijf meter werden niet minder dan 49 graven aangetroffen. De kisten waren in lagen van drie tot vier boven elkaar ingegraven. Waarschijnlijk is dit kerkhof maar kort in gebruik geweest

Nawoord.

Zoals ik in mijn inleiding vermeldde is dit artikel door een ontmoeting tot stand gekomen, doordat ik op een verjaardag Matthijs Struijs ontmoette. Al pratende kwamen we bij de politiek terecht. De Vlaardingse dan. En als vanzelf ging het over Het Gat in de Markt, alias De Nacht van Schriel. Hij was als redacteur van het Tijd-Schrift van de Historische Vereniging direct geïnteresseerd in een verhaal voor zijn blad. Hij vroeg of ik in een artikel mijn versie van het verhaal over dit stuk Vlaardingse politiek wilde schrijven. Erg enthousiast was ik niet, maar ik beloofde hem erover na te denken. Na enige tijd stuurde hij mij een aantal stukken dat betrekking had op mijn familie. In de brief die ik van hem kreeg hielp hij mij herinneren aan de afspraak dat ik een stuk zou schrijven over Het Gat in de Markt. Die belofte heb ik hiermee dus ingelost. Maar waar moest ik de stukken vandaan halen en was ik in staat zo nauwkeurig mogelijk de feiten weer te geven. Hoe was alles verlopen was, vooral binnen het CDA?

Toen ik verhuisde van Oeken, een buurtschap van Brummen, naar Zutphen kwam ik tussen alle papieren een paar dossiers over de gemeenteraad van Vlaardingen tegen. Eén daarvan handelde over het Gat in de Markt. Na enige aarzeling ben ik gaan lezen en al lezende ben ik het steeds interessanter gaan vinden. Ik bleek meer te hebben dan ik dacht. Dus ben ik me toen gaan zetten aan het uitzoeken, lezen, combineren, verbanden leggen, om het uiteindelijk aan het papier toe te vertrouwen.

Voor dit artikel heb ik gebruik gemaakt van notulen van raadsvergaderingen, verslagen van commissies en notulen van de fractievergaderingen van het CDA en van de PvdA. De laatste kreeg ik in het Gemeentearchief te lezen. Ik had daarbij het geluk dat de embargoperiode van de politieke stukken van de PvdA verlopen was en ik voor mijn studie over waardevolle informatie van de PvdA kon beschikken

Veel heb ik ook te danken aan de voorbeeldige service die de medewerkers van het Gemeentearchief mij verleenden en niet te vergeten de ambtenaren op het stadhuis, toen en nu.

Er is nog iets wat mij gestimuleerd heeft om dat onderzoek te doen. Cees Bot heeft enkele malen bij een interview zijn onvrede geuit over mijn opereren in de crisis die geleid heeft tot het aftreden van het College. Wie weet brengt dit artikel hem tot nadenken of het beeld wat hij heeft wel klopt met de werkelijkheid.

Ik heb alles de revue laten passeren en nu ik alles nog eens tegen elkaar heb kunnen afwegen kan ik zeggen: inderdaad, ik hoef nergens spijt van te hebben en dat heb ik dan ook niet.

Zutphen, mei 2009

Het duurde even, maar uiteindelijk kwam er toch nieuwbouw en verdween het gat in de Markt.
(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

HVV 45 jaar

Ons volgende jubileum is in aantocht! In het bestuur is begin mei een start gemaakt met de organisatie van ons verenigingsjubileum, op zaterdag 21 januari 2012. Het 45e levensjaar van onze vereniging wordt dan afgesloten - het 9e lustrum dus. Het bestuur heeft inmiddels de toezegging dat de grote zaal van het Geuzencollege wederom gebruikt kan worden.

Ook tijdens de Algemene Ledenvergadering werd er al even melding van gemaakt. En tevens werd gemeld dat zowel mensen als ideeën welkom zijn! We zouden het daarom fijn vinden als u ons laat weten dat u een idee of een bijdrage hebt voor dit jubileum, of dat wij op een of andere manier op uw medewerking mogen rekenen. Op die manier hopen we de traditie om elke vijf jaar (al sinds ons 25-jarig bestaan - dus nu voor de vijfde keer) een ‘historische dag’ te houden, ook nu weer in stand te houden.

Er moet natuurlijk wel het e.e.a. gebeuren, voordat op die zaterdag, van 11 tot 16 uur, de deuren van het gebouw open kunnen. We kunnen daarvoor natuurlijk een jubileumcommissie of -werkgroep in het leven roepen, maar met de hedendaagse communicatiemogelijkheden willen we proberen om er zo min mogelijk vergaderingen voor te beleggen. Wel richten we een ‘jubileum-netwerk’ in, waarin de communicatie doorlopend op gang gehouden wordt.

Daarom: wilt u op één of andere manier meewerken, ideeën doorgeven of op andere wijze een (klein of groter) stukje van de organisatie gaan verzorgen: meldt u dan aan via e-mail op het adres: hvv-jubileum@ouwendijk.nl. Wout en ik (die samen de kar zullen trekken) zullen spoedig reageren. Met elkaar maken we er weer een groot feest van!

Namens het bestuur: *Arie Ouwendijk*.

Streekmuseum op zoek naar hulp

Het Streekmuseum van Jan Anderson sloeg dit voorjaar - met de openstelling van het pand aan de Willem Beukelszoonstraat - haar vleugels uit naar een tweede expositieruimte, met dezelfde openingstijden als het streekmuseum aan de Kethelweg, nl. elke zaterdagmiddag én de eerste zondagmiddag van de maand, van 2 tot 4 uur.

Met die openstelling is ook de vraag naar hulp natuurlijk verdubbeld. Leden van het ServiceTeam VVV Vlaardingen verlenen al vele jaren bijstand door inzet als toezichthouder, die af en toe ook een videobandje aanzetten en meer van dergelijke klusjes klaren tijdens de openstelling. Maar vooral: toezicht houden, want dat is nu eenmaal nodig in deze tijd... En ook in de nieuwe vestiging zijn zij actief en onmisbaar. Maar hun aantal is beperkt, en ook in het museum aan de Kethelweg is - door het inrichten van het depot met de permanente inrichting over de 2e Wereldoorlog - een extra oogje in het zeil geen overbodige luxe.

Vandaar dat het Streekmuseum voor beide locaties op zoek is naar een aantal mensen met historische interesse, die één zaterdag- (of zondag-)middag in de één of twee maanden enkele uurtjes willen helpen met oppassen in deze musea. Vaak is alleen het aanwezig zijn voldoende: u krijgt dus uitgebreid de gelegenheid om de aanwezige historische stukken ook zelf goed te bekijken...

Ga eens een kijkje nemen tijdens de openingstijden, en meldt u aan bij de aanwezige beheerder. U helpt zó om de collecties in stand en toegankelijk te houden!

Bedreiging en bloemen in de Eendrachtstraat

Jan van Hees

Door het artikel over de Relletjes in crisistijd door Maarten den Admirant in het vorige nummer van Tijd-Schrift werd hij weer even levend, hoewel hij al 66 jaar geleden overleden is. Ik heb hem nooit gekend, maar wel veel over hem gehoord. Jan Baghus werd geboren in 1879 en trouwde met Maria Hendrina van der Valk. Samen begonnen ze een slagerij in de Eendrachtstraat. Hun huwelijk bleef kinderloos en daardoor werd hij o.a. de lievelingsoom van de nichten, waaronder mijn moeder, binnen de familie Van Heijst. Jakob van Heijst (1881) was getrouwd met Hendrina Maria van der Valk en had een slagerij geopend op de Waal. De zussen waren dochters van slager Dirk van der Valk op de Hoogstraat.

Jan Baghus moet een joviale man geweest zijn met een warm hart. Als de familie bij elkaar was op zondagochtend na het kerkbezoek vormde hij het middelpunt om de preek nog eens te bespreken. Zijn nichten waren erg op hem gesteld, omdat Ome Jan en tante Marie erg aardige, hartelijke mensen waren. Het familiegevoel werd natuurlijk ook versterkt door het gemeenschappelijke beroep van de mannen.

Als lid van de Christelijk Historische Unie raakte hij eind jaren twintig geïnteresseerd in de gemeentepolitiek en dat resulteerde in het lidmaatschap van de gemeenteraad. Toen in mei 1932 de gemeenteraad de huur van de water-, gas- en elektriciteitsmeters verhoogde, was voor veel werklozen de maat vol. De werklozen trokken naar de woning in de Eendrachtstraat om hun ongenoegen kenbaar te maken.

Op 1 februari 1928 werd Arnoldus van Walsum (midden voor, met ketting) geïnstalleerd als burgemeester van Vlaardingen. (Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

Wat had Jan Baghus dan gedaan? In de gemeenteraad had hij, goed bedoeld, gepleit om werklozen bonnen te geven om goedkoop spek te kunnen kopen. Dat moet de werklozen het gevoel gegeven hebben dat hij aan hun situatie ook nog iets zou willen verdienen. Zijn schoonvader Dirk van der Valk voerde als reder in die tijd ook spek uit naar Engeland. Den Admirant schrijft dat de groep werklozen die zich naar de Eendrachtstraat begaven Baghus bepaald onvriendelijk bejegenden. Wat deden ze dan? Ze zongen spotliedjes om Jan Baghus belachelijk te maken!

Bij de voorbereiding van de Vlaardingse slagersgeschiedenis zong mijn moeder een flard van het lied, die dat natuurlijk niet fijn gevonden had om dat over haar oom te moeten horen.

“Toen Baghus op de wereld kwam, had ie geen eens een hempie an .. Oooh Baghus!”
“Baghus, hoe duur is bij jou het spek? Stop het maar in je eigen bek”.. Oooh Baghus!”
“Baghus kan z’n spek niet kwijt ...”
“Baghus heeft het vuile spek, douwt et z’n

klanten in de bek.. Oooh Baghus!”

Omdat zij het uit de tweede hand had, konden het maar flarden zijn. In het interviewboek van Gerard Lutke Meijer kwam ik nog een fragment tegen:

“Geef ze maar een bonnetje voor spek, we willen een biefstukje, laat hem maar stikken in z’n spek”.

Met wijlen Wim A. Moerman reconstrueerde ik in 1987 het lied zoals het in de Eendrachtstraat geklonken moet hebben op een onduidelijke wijs met een lange uithaal met de naam Baghus.

Baghus in de Eendrachtstraat, deed een voorstel in de Raad .. Oooh Baghus!
Maar nu zijn alle burgers kwaad en durft hij niet meer op de straat .. Oooh Baghus!
Toen Baghus op de wereld kwam, had ie geen eens een hempie an .. Oooh Baghus!
Van ham heeft hij een dikke nek, wil de armoe geven nu vet spek .. Oooh Baghus!

Baghus hoe duur is bij jou het spek, stop het maar in je eigen bek .. Oooh Baghus!
Baghus heeft het vuile spek, douwt et z'n klan-ten in de bek .. Oooh Baghus!

Bij toeval stuitte ik in het Stadsarchief op een notitie van het lied dat “vervaardigd was door werkloozen” tijdens de ongeregeldhe-den in Vlaardingen begin juni 1932. Eigenlijk bestaat dat gezien de eindrijm ook uit losse flarden weer gevolgd door de uithaal Oooh Baghus:

En wij halen geen spek bij Baghus meer ..
Het spek van Baghus is te vet ..
En Baghus uit de Eendrachtstraat ..
weet van chagrijn geen raad ..
en Baghus is een beetje gek ..
Hij verkoopt geen pondje spek ..
En we eten geen spek van Baghus meer ..
En Baghus is uit de gemeenteraad ..

Hij kan niet lopen op de straat ..

Jan Baghus was zo ontgoocheld dat hij zijn ze-tel opgaf. Bij de volgende raadsverkiezing was de bui kennelijk overgedreven en nam hij zijn plaats in de raad weer in. Vlak daarna vierden Jan en Marie Baghus hun zilveren bruiloft. Achter de winkel in de Eendrachtstraat wer-den ze tussen de bloemen gefotografeerd.

In 1937 liet zijn gezondheid te wensen over en deed hij zijn slagerij over aan Arie Zeeuw (1914). Hij verliet de Eendrachtstraat en ging op de Schiedamseweg 22 wonen naast zijn zwager Jakob van Heijst. Hij overleed daar op 1 juli 1945.

Bij toeval stond ik eind vorig jaar voor een balie waarop het naambordje Baghus stond. Toch geen familie van? Ja, dat was Ome Jan. Wat een aardige man was dat, ik kreeg altijd op nieuwjaarsdag een rijksdaalder van tante Marie. Zo kun je dus ook herinnerd worden.

Ome Jan en tante Ma-
rie tussen de bloemen.
(Foto: collectie Jan van
Hees)

Boekbespreking

Nieuwe uitgave voor Genealogen: ‘**Ontdek jouw verborgen verleden**’.
Vorige maand verscheen een geheel herziene en bijgewerkte uitgave van het boek ‘Je stamboom op de computer’, nu onder de titel ‘De stamboom van je familie op de computer’. Het is een geheel herziene, bijgewerkte versie die tevens een volledige versie van het computerpro-gramma ‘Aldfaer’ bevat - zonder beperkingen. Het boekje is een basishandleiding voor stam-boomonderzoek in Nederland en Vlaanderen en wijst de weg in de vele informatiebronnen op dit gebied, en vertelt bovendien hoe je de gevonden gegevens kunt verwerken en pre-senteren, met behulp van het op een cd-rom bijgevoegde computerprogramma.

Wie waren mijn voorouders - wat deden ze voor de kost en hoe leefden zij? Het is een leu-ke bezigheid om op die vragen antwoorden te vinden in je eigen familiegeschiedenis. Fami-liegeheimen komen naar boven - vage namen uit het verleden blijken interessante mensen en kennis van je familiestamboom geeft een gevoel van verbondenheid met verloren fami-lieleden.

De beide auteurs, Ronald Balhan en Rob van Drie, zijn beide door de wol geverfd: Ro-nald als e-learning-ontwikkelaar, en Rob als hoofd publieksdiensten bij het Centraal Bu-reau voor Genealogie in Den Haag. Hij werkt ook mee aan het TV-programma Verre Ver-wanten.

Het programma op de cd-rom is geschikt voor Windows XP of hoger. Het boekje heeft ISBN-nummer 978 90 229 9962 2, verscheen bij A.W. Bruna Uitgevers bv, telt 232 pagina’s die stap voor stap het programma uitleggen aan de hand van vele voorbeelden op het scherm en is in de boekhandel verkrijgbaar voor € 22,50.

Grappig is dat in Hoofdstuk 1 op pagina 12 een aardige foto werd opgenomen van de be-manning van een Vlaardingse zeillogger (VL70?) uit ca. 1920, liggend aan de havenkade in Vlaardingen.

Gezien de belangstelling voor onze lezing in januari j.l. waarin Stadsarchivaris Harm Jan Luth vertelde over de Vlaardingse geslachten en de Vlaardingse genealogische website ‘Isis’, lijkt het me voor de hand liggen dat er vele Vlaardingers zullen zijn die door dit boek geholpen worden om hun eerste schreden op het pad van deze fascinerende hobby te zetten, dan wel nog veel meer uit hun familie-onderzoek te halen!

Arie Ouwendijk

Ledenactiviteiten

Het seizoen loopt ten einde: na onze winterse lezingenavonden, die afgelopen maanden weer volop in uw belangstelling mochten staan, gaan we de zomer tegemoet. Met als vaste 'afsluiter' onze jaarlijkse busreis, op de laatste zaterdag van juni.

Voor dat reisje - dit keer naar Deventer - zijn inmiddels zo'n 35 plaatsen in de bus gereserveerd. Er kunnen er dus nog best wat leden (en ook niet-leden) bij, maar dan moet u niet te lang meer wachten met aanmelden, door het bedrag van deelname: € 40,- voor leden en hun partner, en € 45,- voor niet-leden over te maken op de postrekening 750 978 t.n.v. Penningmeester Historische Vereniging, te Vlaardingen.

Onze excursie-mensen hebben de tocht al in Deventer voorbereid en kwam enthousiast terug! Onze zuster-vereniging 'Oud Deventer' zal ons graag in groepen door de stad rondleiden, nadat we natuurlijk bij aankomst eerst hebben genoten van de koffie-ontvangst met Deventer Koek. Bij de koffie wordt al het een en ander verteld over de geschiedenis van de stad, zodat we goed voorbereid op pad gaan. Deventer staat bekend om zijn fraaie stadsgezicht, waarin op bepaalde momenten in het jaar de Dickens-traditie goed uit de verf komt. Tijdens ons bezoek zult u niet met die 'traditionals' worden geconfronteerd, maar ziet u de stad dus het beste in haar historische context.

Na de wandeling met de gidsen zullen we dan in een unieke ruimte, nl. de oude Mariakerk, onze lunch gebruiken. Daarna bent u in de gelegenheid om de oude St. Lebuïnuskerk bezoeken, maar vooral ook de verschillende interessante musea, zoals het Historisch Museum en het Speelgoedmuseum. Maar ook kunt u zelf op onderzoek uit, of wellicht gezellig gaan winkelen in deze stad, die vorig jaar de titel 'Groenste stad van Nederland' van Vlaardingen overnam.

We vertrekken dit keer een kwartiertje

eerder dan andere jaren: om 08:15 uur vanaf zwembad De Kulk, en om 08:20 uur vanaf het Shellstation aan de Holysingel. Op die manier zijn we omstreeks 10:00 uur aan de koffie, op de Brink in Deventer. En vergeet uw wandelschoenen, een paraplu en (als u hebt) uw Museumkaart niet. Omstreeks 18:00 uur zullen we 's middags weer terug zijn in Vlaardingen. Telefonisch aanmelden kan ook: tijdens werkdagen van 10 - 17 uur: 435 3322.

Wanneer de activiteiten van de HVV 's zomers stilliggen, wil dat natuurlijk niet zeggen dat er niets 'historisch' te doen valt in Vlaardingen. Luistert u wel eens naar het radioprogramma 'Oud-Vlaardingen', op zaterdagmorgen van 10 - 11 uur op Omroep Vlaardingen (aan het einde van de FM-schaal)? U kunt natuurlijk ook altijd naar de herhalingen luisteren, zondags om 12:00 uur, of dinsdagavond (21 - 22 uur), en soms ook op donderdagavond op dat tijdstip (wanneer de Gemeenteraad tenminste niet vergadert)... Max Thurmer, Cora Laan, Arie Ouwendijk en Bart Zandstra laten u elke week weer aardige interviews of andere interessante weetjes over onze stad horen.

En dan zijn er natuurlijk ook de Stadswandelingen, die onder leiding van de gidsen van het ServiceTeam VVV Vlaardingen plaatsvinden. Deze zomer zijn er ook weer een aantal. In het centrum gaan de wandelingen van start op zondagmiddag 29 mei (misschien net voorbij als u dit Tijd-Schrift ontvangt), op vrijdagavond 24 juni (19:15 uur), op zondagmiddag 28 augustus (13:30 uur, thema 'Oostwijk') en op vrijdagavond 30 september (19:15 uur, onze feestelijke 'by-night'-wandeling), welke alle beginnen voor het oude Stadhuis op de Markt. Tijdens de koffiepauze in mei en juni kunt u bovendien genieten van enkele oude Vlaardingse sagen en legenden, verteld door Eva Timmermans, en aan het einde van elke centrumwandeling kunt u - als u wilt - ook nog Vlaardingen bekijken vanaf de Kerkto-

ren. De kosten voor deze wandelingen bedragen € 2,50 per persoon.

De wijk Vlaardinger-Ambacht wordt 'bewandeld' op de zondagen 5 juni en 4 september, aanvang 15:30 uur vanaf het Streekmuseum Jan Anderson aan de Kethelweg 50. Deelname bedraagt hier € 2,00.

Daarnaast is er op zaterdag 10 september weer de Open Monumentendag, die dit jaar plaatsvindt rondom de Vlaardingse haven, met als thema 'nieuw gebruik - oud gebouw'. Daarbij wordt getoond hoe oude panden vaak voor nieuwe taken kunnen worden gebruikt. Centraal punt die dag is de Villa van IJzermans - thans kantoorpand van het Fonds Schiedam Vlaardingen e.o. (en we verklappen alvast dat het Fonds voor de bezoekers een wel heel bijzonder Vlaardings historisch presentje beschikbaar stelt!).

Twee dagen later, op maandag 12 september, begint dan weer de volgende cyclus van Ken uw Stad. In deze (eerste) algemene serie van 14 maandagmiddagen of -avonden (naar uw keuze) maakt u tot 12 december kennis met de 'basis' van de historie van Vlaardingen. Een bezoek aan het Stadsarchief, de archeologische dienst, de Grote Kerk en de Vlaardingse musea maken deel uit van het programma, zodat u na afloop een goed overzicht hebt gekregen van alles wat met de Vlaardingse geschiedenis te maken heeft. En dat allemaal voor een bedragje van € 60,- per deelnemer (echtparen reductie) - eigenlijk géén geld voor wat u krijgt. Bovendien gingen al ca. 2.000 Vlaardingers u vóór, en gaat ook (daarom) de tijd dringen: het einde van de serie is wellicht op komst, want waren het vroeger nog 'volle klassen' van minstens 25 personen: nu is de deelname wat opgedroogd tot 15 á 20 deelnemers, en dat geeft de organisatie de indruk dat alle geïnteresseerde Vlaardingers toch zo langzamerhand we een keer hebben meegedaan... Wel horen we telkens van de deel-

nemers: 'dát hadden we véél eerder moeten doen', en dan hebben ze natuurlijk gelijk! Dus wat let u om nog snel een keer mee te doen?! Meer info vindt u op www.ken-uw-stad.nl

En voor hen die (al) échte Vlaardingen-kenners zijn (of willen worden) vermelden we tot slot, dat op vrijdagavond 18 november a.s. de derde 'KUS-kwis' weer zal worden gehouden. Deze Ken-uw-Stad-activiteit is eigenlijk een logisch vervolg op de cyclus Ken uw Stad, en laat Vlaardingers - in ploegjes van drie personen - met elkaar strijden om de titel 'het mees-te van Vlaardingen te weten'. Burgemeester Tjerk Bruinsma en Stadsarchivaris Harm Jan Luth zullen weer deelnemen in de jury, dus het wordt een eerlijke, maar vooral spannende strijd. Meer info treft u aan op de al genoemde website www.ken-uw-stad.nl, waar u zich ook kunt aanmelden, zowel in groepjes van drie personen, als per losse deelnemer (waarbij wij de liefhebbers dan combineren tot groepjes van drie). Op die manier maakt ieder ploegje evenveel kans op de titel 'Vlaardingen-kenner bij uitstek' te zijn... De kosten voor deelname bedragen slechts € 5,- per deelnemer (voor de organisatiekosten en zaalhuur) en bovendien zijn er voor alle deelnemers leuke Vlaardingse prijzen te winnen! U gaat niet met lege handen naar huis.

Tot zover weer onze 'tips' om de zomer dóór te komen. Wij wensen u veel plezier in en 'met Vlaardingen'.

Namens de werkgroep Ledenactiviteiten:
Arie Ouwendijk

Historische Vereniging Vlaardingen

internet: www.hvv-vlaardingen.nl

e-mail: info@hvv-vlaardingen.nl

Leden werven leden

M'n vader en moeder hebben elkaar ontmoet bij 'Liefde en Vrede'. Zo'n beetje de hele familie heeft op die club gezeten, behalve de jongste broer van mijn vader, die ging liever naar de zeeverkenners in de Kwakelsteeg. Er was volgens mijn vader geen land met hem te bezeilen en toen hij voor de marine tekende zagen we hem nooit meer. 'Nou hoeft-ie niet meer te komen ook', bromde vader.

Tot ik oom Henk, jaren later, vlak bij huis op De Loper tegenkwam, ouder en wijzer. Ja, hij wilde bij mij thuis wel een bakkie doen en zag zodoende Tijd-Schrift op tafel liggen. Toevallig ging het hoofdartikel over zijn oude school en herkende hij wat oude schoolmaten op een van de foto's. Dit blad moest en zou hij ook hebben! Ik wees hem daarop op het lidmaatschap van de HVV: € 20,- voor vier Tijd-Schriften en een Jaarboek, dat kon hij met z'n marinepensioen nog wel betalen. Oom Henk is niet zo'n lezertje, maar wel een doorgeroeste Vlaardinger.

En m'n ouders, ach die zijn wel een beetje bijgedraaid, zondag ga ik er koffiedrinken, samen met oom Henk.

'Shame and scandal in the family' zijn niet noodzakelijk om doorgeroeste Vlaardingse familieleden te wijzen op de website: www.hvv-vlaardingen.nl of op het e-mailadres: info@hvv-vlaardingen.nl. Je weet maar nooit.

Een school met herinneringen: de oude school in de Prins Hendrikstraat.

(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)